

Mini Bulletin

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเปรียบเสมือนฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ทั้งยังเป็นแหล่งของการทำงานที่สำคัญในทุกภาคธุรกิจ ทั้งภาคการผลิต การบริการและการค้า ที่ทำให้ประชาชนเกิดรายได้ในวงกว้าง

รัฐบาลได้ออกมาตรการส่งเสริม SME ไทย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั่วถึงอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อความต้องการ SME ไทย www.bankkredi.net

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ว่าด้วย “การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ได้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 - 2559) จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงานภายหลังการดำเนินมาตรการส่งเสริม SME

ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาลและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 - 2559)

มาตรการส่งเสริม SME	ยุทธศาสตร์ตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)
มาตรการทางการเงิน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของ SME ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริม SME ให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพ SME ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการทางภาษี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของ SME ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริม SME ให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพ SME ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน	ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ SME ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริม SME ให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพ SME ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการด้านปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของ SME ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริม SME ให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพ SME ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

**บทสรุปการประเมินผลมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล
ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559**

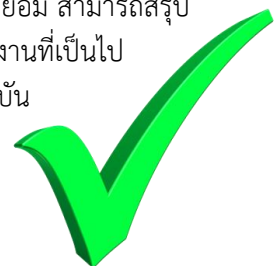
การประเมินผลการดำเนินมาตรการส่งเสริม SME ตามนโยบายรัฐบาล CIPP Model ซึ่งเป็นวิธีการประเมิน การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ได้ถูกคัดเลือกมาเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมิน โดยข้อมูลที่น่ามา เพื่อการประมวลผลนั้นได้รับจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน มาตรการ และการเข้าสัมภาษณ์หน่วยงานผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

กรอบการประเมิน	ผลการประเมิน
สถานะแวดล้อม (Context)	●
เหตุผลความจำเป็นของโครงการ	●
ความสอดคล้องกับแผนฯ 3	●
ความสอดคล้องของเป้าหมายกับความจำเป็นของโครงการ	●
นโยบายการดำเนินโครงการ	●
ทรัพยากร (Input)	●
ข้อตกลงแนวทางการดำเนินงาน	●
กรอบงบประมาณ	●
ระยะเวลา	●
ความสอดคล้องระหว่างมาตรการกับเป้าหมาย	●
กระบวนการ (Process)	●
แผนงานการดำเนินโครงการ	●
ปัญหาของโครงการ	●
ความเหมาะสมของวิธีการดำเนินงานและมาตรการ	●
การจัดทำโครงการติดตามและประเมินผลโครงการ	●
ผลลัพธ์ (Product)	●
ผลผลิตที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์	●
การพัฒนาของวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการ	●
ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ	●
ความมีประสิทธิภาพและแนวโน้มความยั่งยืนของผลการดำเนินโครงการ	●
ผลรวมการประเมิน	●

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

หมายเหตุ: ● สีเขียว หมายถึง การดำเนินการเป็นไปในแนวทางที่ดี
● สีเหลือง หมายถึง การดำเนินการยังมีข้อพึงสังเกต
● สีแดง หมายถึง การดำเนินการต่ำกว่าเป้าหมาย หรือการขาดการสนับสนุนตามความจำเป็น หรือไม่มีการดำเนินการ

จากการศึกษาและประเมินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถสรุป ได้ว่า แนวทางการดำเนินการส่งเสริม SME ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2559 เป็นการทำงานที่เป็นไป ตามเหตุผลและความจำเป็นของการแก้ปัญหาและให้การสนับสนุนแก่ SME ไทยในปัจจุบัน โดยมีการตั้งเป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้อง เพื่อการบรรลุผลการ ดำเนินงานอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม มีข้อพึงสังเกตในการดำเนินงานดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านงบประมาณการดำเนินโครงการ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐที่ไม่ทั่วถึง ส่งผลให้บางหน่วยงานไม่ได้รับเงินสนับสนุนตามความจำเป็น ทำให้การดำเนินงานส่งเสริม SME เกิดความล่าช้า และไม่เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 2) วิธีการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของ SME ไทย ส่งผลให้มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการในระดับไม่สูงและเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจเบื้องต้นในระดับต่ำ อาทิ โครงการกองทุนร่วมลงทุนในกิจการ SMEs (SMEs Private Equity Trust Fund) อันมีปัญหาการดำเนินงานเนื่องมาจากวิธีการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสมต่อความรู้ความเข้าใจของ SME ไทย
- 3) แม้การดำเนินมาตรการส่งเสริมจะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หากแต่ขาดการศึกษาระดับการพัฒนาของ SME ที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้ไม่ทราบระดับการพัฒนาที่แท้จริงของ SME ภายหลังจากเข้ารับการลงทุน และไม่สามารถหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริม SME ได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า การส่งเสริม SME นั้นประสบปัญหา กล่าวคือ

1. ความไม่พร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในการดำเนินธุรกิจในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology)
2. ทักษะคติเชิงลบในการเข้าร่วมโครงการบางประเภท อาทิ มาตรการทางภาษี
3. การขาดความรู้ในเรื่องของการบริหารธุรกิจที่เป็นมาตรฐาน

ทั้งสามสาเหตุนี้เองเป็นเสมือนสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุปสรรคอื่นๆ ตามมาในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

➤ ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินมาตรการส่งเสริม SME

1. การสนับสนุนด้านการเงิน

รัฐบาลควรมีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการสนับสนุนทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะ มิใช่การมอบหมายหน้าที่และให้หน่วยงานผู้รับมอบหน้าที่ใช้งบประมาณภายในของตน โดยการจัดสรรงบประมาณนั้น ควรหน่วยงานกลางในการจัดสรรงบประมาณสู่หน่วยงานหรือสถาบันการเงินผู้ดำเนินโครงการต่อไป

การดำเนินงานในรูปแบบนี้ยังสามารถช่วยลดความทับซ้อนของโครงการในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานผู้มีส่วนที่ดูแลงบประมาณย่อมสามารถกำหนดตารางเวลา (Timeline) ของช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนาด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากฎหมาย ควรมีการพัฒนาในลักษณะของการเพิ่มเติมบทกเว้นให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการดำเนินงานสนับสนุนวิสาหกิจ เนื่องจากปัจจุบันขั้นตอนต่างๆตามกฎหมายยังต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานที่ค่อนข้างนาน และไม่สอดคล้องกับความต้องการการให้ความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสถานการณ์จริง

3. การดำเนินมาตรการในลักษณะการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์

การดำเนินมาตรการที่มีการดำเนินไปพร้อมกับมาตรการส่งเสริมประเภทอื่น มีแนวโน้มประสบความสำเร็จในการพัฒนา SME สูงกว่าการดำเนินเพียงมาตรการเดียวในโครงการ อาทิ การดำเนินมาตรการทางการเงินควบคู่กับมาตรการด้านพัฒนาขีดความสามารถ และมาตรการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้อื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการในลักษณะส่งเสริมและสอดคล้องกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาทั้งระบบในคราวเดียว

4. กลไกทางสถาบัน

การคัดเลือกหรือมอบหมายภารกิจแก่หน่วยงานควรพิจารณาภารกิจหลักของหน่วยงานนั้นประกอบ และมอบหมายงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร เนื่องจากการมอบหมายภารกิจที่ไม่คำนึงถึงภารกิจหลักของหน่วยงาน อาจส่งผลให้เกิดผลการดำเนินงานที่ล่าช้า เช่น การมอบหมายให้ธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีภารกิจหลักที่ดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์ให้เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือ SME ด้านการเงิน ส่งผลให้ผลของการดำเนินโครงการมีความคืบหน้าล่าช้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวดและซับซ้อน

5. ความต่อเนื่องของการดำเนินมาตรการ

การจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานหลักที่มีส่วนร่วมในการให้ความสนับสนุนแก่ SME ควรมีความต่อเนื่องเพื่อการวางแผนโครงการและการดำเนินการตามมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบในระยะยาว

6. การเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์

ภาครัฐควรตั้งหน่วยงานกลางเผยแพร่ข่าวสารของโครงการผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และผ่านหน่วยงานร่วมอื่นๆ ตลอดจนการจัด Road show ในภูมิภาคต่างๆ เนื่องจากปัจจุบันข่าวสารด้านการส่งเสริม SME ยังเป็นที่จำกัดในกลุ่มผู้เคยเข้าร่วมโครงการเท่านั้น

➤ ข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการส่งเสริม SME

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจตามกลุ่มเป้าหมาย

ภาครัฐควรมีการจัดทำการศึกษาแนวทางส่งเสริม SME เป็นกลุ่มเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มเมล็ดพันธุ์ (Seed) กลุ่มเริ่มต้น (Start-up) กลุ่มเติบโต (Rising-star) และ กลุ่มฟื้นฟู (Turn-around) เนื่องจากลักษณะกิจการทั้ง 4 แบบมีรูปแบบความต้องการการสนับสนุนที่แตกต่างกัน

2. การกำหนดนิยามและศัพท์บัญญัติในเชิงบูรณาการ

รัฐบาลควรมอบหมายที่แก่หน่วยงานรัฐเพียงหนึ่งหน่วยงาน ในฐานะแกนหลักในการจัดร่างคำจำกัดความ คำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” และ “ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” อย่างเป็นทางการ โดยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการให้การส่งเสริม SME ตลอดจนเผยแพร่คำนิยามนี้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การกำหนดช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผล

การประเมินผลการส่งเสริม SME ควรมีการทำการศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ในระยะเวลา 3 ปี เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์อื่นที่เกิดจากการส่งเสริมที่มีแนวโน้มความยั่งยืน

4. ระบบการจัดเก็บข้อมูลการติดตามการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภาครัฐควรจัดตั้งหน่วยงานกลางในการพัฒนาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการส่งเสริม SME ตลอดจนข้อมูลการติดตามและประเมินผลข้อมูลทั้งระบบ ตลอดจนพัฒนาการจัดเก็บฐานข้อมูลด้วยระบบสมัยใหม่ เช่น การรวบรวมผ่าน โปรแกรม Quatric เป็นต้น เพื่อให้ง่ายแก่การเรียกใช้ข้อมูลและสามารถทำการแสดงผลเบื้องต้นได้ทันที

5. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลควรมอบหน้าที่แก่หน่วยงานรัฐเพียงหนึ่งหน่วยงาน ในฐานะแกนหลักในการเร่งสร้างการมีส่วนร่วมระดับหน่วยงาน อาทิ การร่วมร่าง MOU ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ชำนาญการเฉพาะด้าน